

FIDAN LASTENSUOJELULINJAUS

JOHDANTO

Lasten parissa tehtävän työn keskeinen tavoite on tukea lapsen elämää YK:n lapsen oikeuksien sopimusten ja Fidan arvojen mukaan. On olemassa monia riskejä, jotka uhkaavat lasten turvallista ja tasapainoista kasvua ja kehitystä. Verrattuna aikuiseen lapsi on herkempi ympäristönsä vaikutuksille ja siksi hän tarvitsee aikuisten tukea.

Linjaus perustuu lapsen oikeuksien sopimukseen, Suomen lainsäädäntöön ja kansainvälisesti tunnustettuihin hyviin käytänteisiin sekä Fidan lastensuojeluohjeistukseen ja suomalaisten kummijärjestöjen eettiseen ohjeistoon.

Linjaus ohjaa toiminnassa kiinnittämään erityishuomiota oikeudenhaltijoiden turvaamiseen ja vastuunkantajien vastuuttamiseen. Se ohjaa toiminnan periaatteita, standardeja ja ohjeistoja, joille järjestön toimijoiden käytännöt perustuvat.

Linjaus ohjaa kaikkia, sekä palkattuja että vapaaehtoisia Fidan työntekijöitä ja edustajia Suomessa ja yhteistyömaissa ja auttaa heitä:

- Ymmärtämään lastensuojelun tärkeys.
- Varmistamaan, että lapsille luodaan ennaltaehkäisevillä toimenpiteillä turvallinen kasvuympäristö.
- Puhumaan lapsen oikeuksien puolesta.
- Edistämään lapsen oikeuksien toteutumista.
- Vastuuttamaan yhteistyökumppaneita lastensuojelusta ja hyvistä käytänteistä.
- Puuttamaan kaltoinkohteluun

Kaikki Fidan ja sen kumppanien sekä yhteistyöjärjestöjen välillä tehdyt sopimukset ottavat linjauksen huomioon. Fida edellyttää kaikkien Fidan kanssa työskentelevien soveltavan tämän linjauksen periaatteita kaikissa tilanteissa, erityisesti humanitaarisissa kriiseissä.

Yleislinjaus: Lapsia ovat kaikki alle 18-vuotiaat henkilöt. Heidän hyvinvointinsa tulee olla etusijalla lastensuojelullisia päätöksiä tehdessä. (YK:n lasten oikeuksien sopimus)

1. LASTEN KALTOINKOHTELUN MÄÄRITTELY

- **FYYSINEN HYVÄSIKÄYTTÖ JA PAHOINPITELY:** toiminnan tuloksena tapahtuu todellinen tai mahdollinen ruumiillinen vahinko. Voi olla yksittäinen tai toistuva tilanne. Tähän kuuluu myös ruumiillinen rangaistus, joka on fyysisen voiman käyttöä tarkoituksena tuottaa lapselle kipua tai epämukavuutta kurittamis-, korjaamis- tai kontrolloimistarkoituksessa. Simputtaminen tarkoittaa fyysistä tai henkistä pelottelua, kuten rasistiset ja seksistiset huomautukset tai tahallinen eristäminen tai lapsen poissulkeminen.
- **SEKSUAALINEN HYVÄSIKÄYTTÖ:** lapsen osallistaminen seksuaaliseen aktiviteettiin, jota hän ei täysin ymmärrä tai on kykenemätön hyväksymään tai joka ei noudata lakia tai yhteisön hyviä tapoja. Seksuaalinen houkuttelu viittaa käytökseen, jonka tarkoituksena on rohkaista

tai suostutella lapsi epäsovivaan ja/tai laittomaan seksuaalisen toimintaan. Lapsipornografia on lasten hyväksikäyttöön liittyvien seksuaalisten kuvien katselemista, käyttämistä, välittämistä tai kauppaamista. Seksuaalinen hyväksikäyttö pitää sisällään hyötymisen rahallisesti, sosiaalisesti tai poliittisesti prostituution tai lapsikaupan kautta.

- HENKINEN KALTOINKOHTELU: lapsen henkistä kehitystä tukevan toiminnan laiminlyönti, kuten esim. liikkumatilan rajoittaminen, vähättely, mustamaalaaminen, uhkailu, pelottelu, syrjintä, pilkkaaminen tai muu ei-fyysiset muodot hylkäämiseen liittyvästä kohtelusta.
- LAIMINLYÖNTI: lapsen huoltaja ei anna tarpeeksi huomiota lapselle tai jättää lapsen heitteille, jolloin lapsen kehitys estyy esim. seuraavilla elämänalueilla: terveys, koulutus, henkinen kehitys, ravitseminen, suojat ja turvalliset elinolosuhteet.
- HENGELLINEN VÄKIVALTA: hengellistä valtaa tai auktoriteettiasemaa käytetään väärin tarkoituksena kontrolloida, manipuloida tai pakottaa lasta.

Lasten kaltoinkohteluun kuuluu lisäksi lapsen käyttäminen kaupallisiin tai muuhun toisia hyödyttäviin työtehtäviin. Tämä pitää sisällään lapsityön ja lapsiprostituution. Nämä aktiviteetit vahingoittavat lapsen fyysistä tai henkistä kehittymistä, koulutusta tai moraalista tai sosio-emotionaalista kehitystä.

Perinteiset kulttuurilliset käytännöt voivat vahingoittaa lasta. Esimerkkejä ovat lapsiavioliitot sekä tyttöjen sukuelinten silpominen. Noituus tai muu rituaalinen hyväksikäyttö tapahtuu yhteisöissä, joissa lapsia hyväksikäytetään rituaalisissa seremonioissa esim. hakkaamalla, rampauttamalla, raiskaamalla ja jopa uhraamalla.

Vammaisten lasten suojeleminen usein vaatii ylimääräistä harkintaa ja huomiota etenkin silloin, kun yhteisö tai yhteiskunta ei tunnusta vammaisten lasten ihmisoikeuksia. Se, mikä tulkitaan vahingolliseksi toiminnaksi tai hyväksikäytöksi ei-vammaiselle lapselle, saatetaan tulkita oikeaksi vammaiselle lapselle. Keskustelussa vammaisten lasten suojelemisesta on tärkeää ottaa huomioon, ei ainoastaan henkilökohtaiset asenteet ja arvot, vaan myös sosiaalinen elinympäristö, jossa lapset elävät. Tietoisuus yhteisön tavasta kohdella vammaisia lapsia luo pohjan toiminnalle, jonka tavoitteena on hyväksikäyttävien asenteiden ja käytösmallien poistaminen ja vammaisten lasten oikeuksien edistäminen.

Fida on sitoutunut reagoimaan välittömästi tapauksiin, joissa Fidan työntekijää tai Fidan työyhteisössä työskentelevää työntekijää epäillään lasten kaltoinkohtelusta. Lapsen kaltoinkohtelusta on aina tehtävä lastensuojeluilmoitus huomioiden toimintamaan lainsäädäntö ja käytänteet.

2. KALTOINKOHTELUN ENNALTAEHKÄISY

REKRYTOINTI

Tämän linjauksen tarkoitus on varmistaa lastensuojelullisten näkökohtien huomioon ottaminen rekrytointiprosessissa kaikille Fidan työntekijöille ja vapaaehtoisille. Tavoitteena on pyrkiä estämään henkilöitä, joilla on väärät motiivit päästä lapsia lähelle, päätyä Fidan työntekijäksi. Rekrytointiprosessi varmistaa myös sen, että ne, jotka tulevat hyväksytyiksi tehtävään, voivat turvallisesti työskennellä lasten parissa. Fida huolehtii, että sen rekrytointiprosessi henkilökunnan ja edustajien valinnassa on ao. kriteerien mukaista.

MENETTELYTAPAOHJEET

Kaikkia Fidan toimijoita edellytetään noudattamaan erillistä lastensuojeluohjeistoa. Ohjeisto määrittää sopivan käyttäytymisen lasten kanssa työskennellessä. Ohjeet on suunniteltu ensisijaisesti lasten suojelemiseksi, mutta sen tavoitteena on suojella myös työntekijää vääriltä syyöksiltä. Ohjeistus sisältää myös humanitaarisiin kriiseihin liittyvät ennaltaehkäisevät toimenpiteet.

LAPSIIN LIITTYVÄ TIEDOTUS JA VIESTINTÄ

Fida huomioi lapsen oikeuden yksityisyyteen, luottamuksellisuuteen ja arvokkuuteen kaikissa lapsia koskevissa haastatteluissa ja kuvaamisessa. Lasten kuvaamisen tulisi aina olla lasten intymiteettiä kunnioittavaa. Lupa käyttää kuvia tai haastatteluja on kysytty lapsen huoltajilta tai lapselta itseltään. Fida toimii toimintamaan lainsäädännön ja käytänteiden mukaan.

Yleislinjaus: Lasten kuvia tai tietoja, jotka voisivat vaarantaa lasten turvallisuuden, ei julkaista mediassa. Kuvien mukana ei tule olla lapsen koko nimeä tai tietoja hänen asuinpaikastaan. Sellaista kuvatekstiä, jonka perusteella lapsen voi tunnistaa ja jäljittää, ei julkaista tai kuva käsitellään siten, että lasta ei tunnisteta.

3. LASTENSUOJELUOHJEISTO

Fidan lastensuojeluohjeisto ohjaa työntekijöitä, vapaaehtoisia ja kumppaneita. Ohjeiston käyttöä varten laaditaan toimeenpano-, seuranta- ja valvontasuunnitelman. Tavoitteena on kumppanien tukeminen omien ohjeistojen laatimisessa, toimeenpanossa ja seurannassa.

Yleissääntö: Mikäli kumppanilla on oma lastensuojeluohjeisto, sitä noudatetaan yhdessä Fidan lastensuojeluohjeiston kanssa soveltaen ongelmatilanteisiin ensisijaisesti sitä, jossa tilanteeseen liittyvä ohjeistus on määritelty yksityiskohtaisemmin ja tiukemmin.